

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Konkurrensverkets tillsyn av otillbörliga handelsmetoder

ANALYS I KORTHET 2023:17

Konkurrenserket, november 2023
Foto: Scandinav

Bakgrund

Lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter, LOH, trädde i kraft den 1 november 2021. Lagen har sin bakgrund i det så kallade UTP-direktivet¹ som stadgar en miniminivå mot vissa handelsmetoder och kontraktsmässiga arrangemang. Direktivet är framtaget utifrån utgångspunkten att det är vanligt förekommande med obalanser i förhandlingsstyrkan mellan leverantörer och köpare av jordbruks- och livsmedelsprodukter, varför det finns ett behov av lagstadgat skydd gentemot den starkare handelspartnern. Två av bestämmelserna är centrala. Den första rör den så kallade svarta listan som stadgar handelsmetoder som är förbjudna under alla omständigheter. Den andra rör den så kallade gråa listan som innehåller handelsmetoder som är förbjudna om inte parterna klart och tydligt avtalat om dem i förväg.

Konkurrensverket är den myndighet som utövar tillsyn över LOH. I egenskap av tillsynsmyndighet har Konkurrensverket fått i uppdrag av regeringen att utvärdera lagstiftningen. Utvärderingen ska bestå av dels en återrapportering två år efter lagen trädde i kraft, dvs. per den 1 november 2023, dels en slutrapportering fyra år efter lagen trädde i kraft, dvs. per den 1 november 2025. Utifrån uppdraget ska utvärderingen ske med avseende på hur villkoren har ändrats och vilka konsekvenser som LOH fört med sig för varje led i jordbruks- och livsmedelskedjan.

I denna analys i korthet redogör Konkurrensverket för tillsynsarbetet enligt LOH. Analysen bygger delvis på material som redan publicerats i Konkurrensverkets årsredovisningar och tillsynsrapporter för 2021 och 2022.

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan.

Innehåll

1. Hur har tillsynen bedrivits	5
1.1 Uppbyggnaden och uppstarten av tillsynsverksamheten	5
1.2 Om handläggningen av tillsynsärenden.....	6
2. Tillsynsutredningar enligt LOH	7
2.1 Statistik	
2.2 Sammanfattande slutsatser om tillsynsutredningarna	11
3. Förebyggande insatser för en effektiv tillsyn	12
3.1 Vägledning genom ställningstaganden	12
3.2 Kommunikation	12
3.3 Övriga aktiviteter	14
Bilagor – avslutade och pågående tillsynsärenden	16
Bilaga 1 – Avslutande tillsynsärenden.....	16
Bilaga 2 – Pågående tillsynsärenden	21
Bilaga 3 – Konkurrensverkets ställningstaganden	23

1. Hur har tillsynen bedrivits

1.1 Uppbyggnaden och uppstarten av tillsynsverksamheten

Genom budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1) aviserade regeringen att UTP-direktivet skulle genomföras under 2021 och att Konkurrensverket skulle få i uppdrag att bedriva tillsyn enligt regelverket. För hanteringen av dessa nya uppgifter fick Konkurrensverket ökade anslag med 7 600 000 kronor för 2021 samt 10 800 000 kronor för 2022 och framåt. Vidare justerades förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket med tillägget att myndigheten skulle fullgöra de uppgifter som tillsynsmyndighet vilka följer av 14 § LOH.

För att kunna bedriva tillsyn enligt LOH från det att lagen skulle träda i kraft påbörjade Konkurrensverket förberedelserna inför det nya uppdraget i direkt anslutning till regeringens avisering. Myndigheten skapade en ny enhet vid namnet "Enheten för otillbörliga handelsmetoder", vilken fick i uppdrag att tillsynen enligt LOH. Medarbetare rekryterades och förberedelsearbetet intensifierades från och med sensommaren 2021 då de flesta av medarbetarna påbörjade sina tjänster.

Konkurrensverkets målsättning med tillsynen enligt LOH är effektiv tillsyn och hög regelefterlevnad. En hög regelefterlevnad kräver en hög regelkännedom. Mot denna bakgrund lade myndigheten stort fokus redan under 2021 på externa kommunikationsinsatser. Som exempel kan nämnas att Konkurrensverket närvarade vid Miljö- och jordbruksutskottets sammanträde den 18 maj 2021, som behandlade förslaget till det nya regelverket. Vidare publicerades poddavsnittet Potatis, ägg och fjäderfä – nytt tillsynsuppdrag den 8 september 2021. Texter om tillsynen av otillbörliga handelsmetoder togs fram för publicering på Konkurrensverkets webbplats, de så kallade tipsa oss- sidorna uppdaterades och ett nytt nyhetsbrev utarbetades och började publiceras.

Under augusti till november 2021 deltog Konkurrensverkets medarbetare som talare vid en rad seminarier. Dessa anordnades av bland andra branschorganisationer för dagligvaruhandeln, livsmedelsindustrin och primärproduktionen. Vid sidan av de kommunikativa insatserna tog myndigheten fram ett internt metodstöd för tillsynsarbetet inför att lagen skulle träda i kraft.

Konkurrensverket har som nämnts ovan sedan den 1 november 2021 fullgjort uppdraget som tillsynsmyndighet enligt LOH. Tillsynen består i huvudsak av tillsynsutredningar, vägledning i icke rättsligt bindande ställningstaganden samt annat kommunikativt och samverkande arbete. Detta arbete kommer redogöras närmare för i avsnitten nedan. Inledningsvis följer även kort redogörelse för handläggningen av tillsynsärenden enligt LOH.

1.2 Om handläggningen av tillsynsärenden

Ett ärende initieras genom att Konkurrensverket får eller identifierar en uppgift om en potentiell överträdelse av LOH. Detta kan vara genom ett tips från en marknadsaktör eller genom myndighetens omvärldsbevakning.

Inom ramen för utredningen hämtar Konkurrensverket in uppgifter från köparen som utreds. Uppgifter kan även hämtas in från andra marknadsaktörer. Ärenden förankras löpande och vid ett flertal tillfällen med generaldirektören, chefsjuristen och chefsekonomen.

Om Konkurrensverket har för avsikt att ingripa mot en otillbörlig handelsmetod genom att exempelvis rikta en sanktionsavgift mot en köpare ges köparen möjlighet att yttra sig över den preliminära bedömningen i ärendet. Köparens synpunkter beaktas sedan i den fortsatta handläggningen. Ifall Konkurrensverket fattar beslut om ingripande mot en otillbörlig handelsmetod har köparen en möjlighet att överklaga denna till allmän förvaltningsdomstol.

Konkurrensverket införde från årsskiftet 2022/2023 interna tidsfrister för utredningarna avseende otillbörliga handelsmetoder. Tidsfristerna effektiviserar utredningarna och tydliggör för både den köpare som utreds och klaganden som lämnat information hur tillsynsutredningen kommer gå till i det specifika fallet. Målet är att det ska fattas ett slutligt beslut i ärendet inom åtta till tolv månader från det att myndigheten genomfört den första utredningsåtgärden mot köparen som är föremål för utredning. Tidsfristerna gäller för ärenden där den första utredningsåtgärden vidtagits efter den 1 januari 2023. Hur lång tid det tar innan ett slutligt beslut fattas beror på bland annat på ärendets komplexitet och om utredningen i sig är svår genomförd. Konkurrensverket strävar dock alltid efter att utreda ärendena så skyndsamt som möjligt utan att göra avkall på kvaliteten i utredningen.

Konkurrensverket har hittills inte haft någon anledning att införa en prioriteringspolicy, likt de som gäller för konkurrens- och upphandlingstillsynen. Detta beror på att myndigheten haft möjlighet att fullt ut utreda samtliga utredningar som aktualiserats.

2. Tillsynsutredningar enligt LOH

Om en köpare bryter mot LOH kan Konkurrensverket besluta om en sanktionsavgift på uppemot en procent av köparens omsättning. En annan av myndighetens befogenheter är att förelägga köparen att upphöra med en otillbörlig handelsmetod. Ett sådant föreläggande kan förenas med ett vite.

LOH innehåller dels en så kallad svart lista med ett antal uppräknade handelsmetoder som är helt förbjudna att använda sig av eller att avtala om, dels en så kallad grå lista med handelsmetoder som är förbjudna om parterna inte klart och tydligt kommit överens om dem på förhand. Förbuden är centrala för LOH.

Nedan följer statistik om Konkurrensverkets tillsynsutredningar enligt LOH. Statistiken avser i huvudsak de ärenden som avslutats mellan den 1 november 2021 och den 31 oktober 2023, men det förekommer även statistik som inkluderar pågående ärenden. En kort redogörelse av samtliga tillsynsärenden, både avslutade och pågående, finns i bilaga 1.

2.1 Statistik

Tabell 1 innehåller statistik om antalet avslutade ärenden inom tillsynen över otillbörliga handelsmetoder från den 1 november 2021 till den 31 oktober 2023 fördelat på typ av misstänkt överträdelse. Som framgår av tabellen har Konkurrensverket avslutat en utredning 2021, nio utredningar under 2022 och 8 utredningar under 2023². Utredningarna som avslutats under 2021 och 2022 har främst rört förbuden mot sena betalningar och sena avbeställningar. Även under 2023 har ett flertal avslutade ärenden rört sena betalningar och sena avbeställningar, om än det kan utläsas en större spridning i fråga om vilket förbud som varit föremål för utredning. Som exempel kan nämnas förbuden mot ensidiga ändringar, att kräva betalning för sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning, att ta betalt för försämring och förlust samt den gråa listans bestämmelser om marknadsföring.

---

²För 2023 avses perioden 1 januari till 31 oktober.

Tabell 1   Antal avslutade ärenden inom tillsynen över otillbörliga handelsmetoder fram till den 31 oktober 2023, fördelning utifrån typ av misstänkt överträdelse

	2023	2022	2021
Förbudet mot sena betalningar	2	2 ³	1
Förbudet mot sena avbeställningar	2	6	0
Förbudet mot ensidiga ändringar	2	0 ⁴	0
Förbudet mot att ta betalt för försäkring och förlust som uppkommit i köparens lokaler	1	1	0
Gråa listans reglering av marknadsföring	1		
Totalt	8	9	1

Tabell 2 redovisar statistik över avslutade ärenden fördelat utifrån utfall. Ett ärende har under 2021–2023 avslutats genom att Konkurrensverket beslutade om en sanktionsavgift om 5 000 000 kronor.⁵ Åtta ärenden har under samma period avslutats med hänsyn till ändrat beteende och tio ärenden utan åtgärd. Ett ingripande från Konkurrensverket innebär att en otillbörlig handelsmetod undanröjs i det enskilda fallet.⁶ Vidare förtydligas hur lagen ska tillämpas. Det blir därmed tydligare för livsmedelskedjans aktörer vad som gäller enligt LOH och vad som händer om lagstiftningen inte följs. Även avskrivningsbeslut med hänsyn till ändrat beteende får antas leda till att förekomsten av otillbörliga handelsmetoder minskar; genom besluten kan Konkurrensverket vid behov göra principiella uttalanden om hur LOH ska tillämpas. Sådana uttalanden kan få en handelsdirigerande effekt. Eftersom det fortfarande är ett relativt nytt tillsynsområde med få ärenden som avslutats är det svårt att dra slutsatser av resultatet.

Tabell 2   Antal avslutade ärenden inom tillsynen över otillbörliga handelsmetoder fram till den 31 oktober 2023, fördelning utifrån utfall

	2023	2022	2021	Totalt
Beslut om sanktionsavgift	1	0	0	1
Föreläggande om att upphöra med en otillbörlig handelsmetod	0	0	0	0
Avslutat med hänsyn till ändrat beteende	1	7	0	8
Avslutat utan åtgärd	6	2	1	9
Totalt	8	9	1	18

De utredningar som initierats har rört fyra typer av köpare: offentliga aktörer, förädlare och grossister som köper från bland annat primärproducenter, dagligvarukedjors centrala grossistfunktion samt dagligvarubutiker.

³ Under 2022 avslutades ytterligare ett (1) ärende om misstänkt överträdelse av förbudet mot sena betalningar (totalt således tre). Ärendet omfattade även misstanke om överträdelse av förbudet mot sena avbeställningar och redovisas i statistiken under den rubriken.

⁴ Under 2022 avslutades ett (1) ärende om misstänkt överträdelse av förbudet mot ensidiga ändringar. Ärendet omfattade även misstanke om överträdelse av förbudet mot sena avbeställningar och redovisas i statistiken under den rubriken.

⁵ Notera att Konkurrensverkets beslut inte vunnit laga kraft vid färdigställandet av denna rapport.

⁶ Konkurrensverket kan ingripa genom ett föreläggande att upphöra med en otillbörlig handelsmetod eller genom ett beslut om sanktionsavgift.

Vad gäller offentliga aktörer har två av ärendena initierats utifrån svar på Konkurrensverkets undersökning av just offentliga aktörers kännedom om LOH. I de övriga fallen har ärendena påbörjats efter det att Konkurrensverket i offentligt annonserat upphandlingsunderlag noterat avtalsbestämmelser som kan strida mot LOH. Ärendena mot privata köpare har initierats efter tips. I två av fallen har tipsen i fråga inkommit från en branschorganisation. I ett fall har det rört sig om ett klagomål. Eftersom det rör sig om få ärenden är det inte möjligt att dra några generella slutsatser om ifall dessa kategorier av köpare kan sägas vara representativa för i vilket led i livsmedels-kedjan otillbörliga handelsmetoder förekommer. Vidare kan det antas, med beaktande av att uppgiftslämnare velat vara anonyma i samtliga fall utom ett, att det finns en rädsla för att påtala överträdelser av LOH. Denna bild bekräftas både i Konkurrensverkets enkätundersökningar av förekomsten av otillbörliga handelsmetoder, såväl som de synpunkter från marknadsaktörer som Konkurrensverket mottagit inom ramen för delutvärderingen av LOH. Det kan noteras att inga utredningar gäller köpare som är restauranger eller grossister till restauranger eller offentlig sektor.

Offentliga aktörer, dagligvarukedjors centrala grossistfunktion och dagligvarubutik är relativt homogena grupper av aktörer på så sätt att verksamheterna är uppbyggda på liknande sätt. Gruppen förädlare eller grossister som köper från primärproducenter är däremot en grupp aktörer med vitt varierande verksamheter. I denna grupp återfinns bland annat de som både odlar och köper in potatis för vidareförsäljning till senare marknadsled, packerier som köper in och packar ägg för vidareförsäljning till dagligvaruhandeln och aktörer som köper in frö som ska bli utsäde inom primärproduktionen med både svenska och internationella kunder.

Tabell 3 Kategorier av tillsynsobjekt inom avslutade och pågående ärenden, fördelning utifrån vilket år ärendet startades

Typ av aktör	2023	2022	2021	Totalt
Offentliga aktörer		8		8
Förädlare eller grossist som köper från primärproducent	2	3	3	8
Dagligvarukedja - central grossistfunktion	2	6		8
Dagligvarubutik	4			4
Totalt	8	17	3	

Utifrån statistiken kan det utläsas att de produkter och produktgrupper som de olika utredningarna rört har bestått av ospecificerade dagligvaror som köps av dagligvarukedjor eller dagligvarubutiker, samt ospecificerade livsmedel som köps av offentlig sektor. Detta innebär att utredningarna inte rört några specifika utpekade varor eller produktgrupper och att köparna ifråga hanterat en stor bredd av livsmedelsprodukter. Två av utredningarna har handlat om frukt och grönt i en något vidare bemärkelse. Fyra av utredningarna har handlat om potatis och rotfrukter, som är en snävare produktgrupp än frukt och grönt. Ett ärende har rört utsädesfrö och ett annat har rört ägg. Det har inte initierats några ärenden mot aktörer som köper direkt från primärproducenter av mjölk, kött eller fisk. De ärenden som riktats mot aktörer som köper produkter direkt från primärproducenter har i regel handlat om frukt och grönt, inklusive potatis och rotfrukter.

Tabell 4 Typen av produkter/produktgrupper inom avslutade och pågående ärenden, fördelning utifrån vilket år ärendet startades

Typ av produkt	2023	2022	2021	Totalt
Ägg	1			1
Utsädesfrö		1		1
Potatis och rotfrukter	1	1	2	4
Frukt och grönt	1		1	2
Ospecificerade dagligvaror	6	6		12
Ospecificerade livsmedel som köps av offentliga aktörer		8		8

2.2 Sammanfattande slutsatser om tillsynsutredningarna

Konkurrensverket konstaterar att en majoritet av förbuden i svarta och grå listan har varit, eller är, föremål för prövning inom ramen för tillsynsutredningar. Av förbuden i 5 § LOH, den så kallade svarta listan, är det endast punkt 7 och 9 som inte varit eller är föremål för prövning. Dessa rör skyldigheten att tillhandahålla en skriftlig bekräftelse av villkoren i ett avtal samt kostnadsanspråk riktade till leverantören om att hantera kundklagomål. Vidare har inte några ärenden rört obehöriga angrepp på företagshemligheter. Vad gäller 12 § LOH – den så kallade gråa listan – har flera av förbuden varit föremål för prövning, alternativt är det i pågående utredningar. De bestämmelser som inte varit aktuella är punkt 3 och 5 som bland annat reglerar skyltning och listning eller personalkostnader för att inreda lokaler.

De flesta ärenden har inletts efter att Konkurrensverket tagit emot tips, många gånger anonymt. Sådana tips är och har varit mycket viktiga för tillsynsarbetet då de lett till utredningar och att otillbörliga handelsmetoder kunnat undanröjas. En svårighet med just anonyma tips är emellertid att kunna identifiera enskilda överträdelser. Utredningen blir ofta på övergripande nivå i form av exempelvis granskning av standardavtal istället för vad som händer i ett enskilt fall.

Omständigheten att många tipsare väljer att vara anonyma får antas bero på en rädsla som finns för att ge information om att en köpare som tipsaren har ett affärsförhållande med, och i vissa fall står i beroendeställning till, agerar på ett otillbörligt sätt. Konkurrensverket konstaterar att det emellertid finns ett starkt sekretesskydd för uppgiftslämnare och av otillbörliga handelsmetoder drabbade leverantörer i 30 kap. 23 b § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Denna sekretessbestämmelse har inte tillämpats i något fall som överklagats till domstol.

De köpare som har varit eller är föremål för Konkurrensverkets granskning är verksamma i olika led i livsmedelskedjan. I de fall det rört sig om specifika produkter har det varit fråga om potatis och rotfrukter, andra frukter och grönsaker samt ägg och gräsfrö.

18 ärenden har avslutats mellan den 1 november 2021 och 31 oktober 2023. Ett ärende har avslutats genom ingripande genom sanktionsavgift. De flesta ärenden har avslutats utan ingripande, i första hand för att utredningen inte visat en överträdelse och i andra hand efter att aktören ändrat ett beteende. Bland de ärenden som avslutats har Konkurrensverket noterat flera fall av avtal mellan köpare och leverantörer som till synes är obalanserade till köparens fördel. Detta kan yttra sig i form av exempelvis att köpare har en fri rätt att påkalla prisförhandlingar medan leverantörerna är bundna till pris och prisförhandlingar eller att det finns krav på att leverantörer håller en hög servicegrad⁷ utan några korresponderande volymåtaganden.

---

⁷ Med servicegrad avses orderuppfyllelse, det vill säga i vilken grad en leverantör kan leverera de produkter som beställts,

3. Förebyggande insatser för en effektiv tillsyn

Vid sidan av utredningar om misstänkta överträdelser av LOH arbetar Konkurrensverket med förebyggande insatser för att uppnå en effektiv tillsyn. Som exempel kan nämnas de ställningstaganden som publiceras för att förklara hur Konkurrensverket ser på tolkning och tillämpning av bestämmelserna i LOH. Dessa är inte rättsligt bindande, men ger en bild av hur Konkurrensverket kommer att agera ifall frågan blir aktuell för tillsyn. Vidare pågår ett regelbundet och aktivt arbete med olika kommunikationsinsatser i syfte att öka regelkännedomen och regelefterlevnaden.

I detta avsnitt redovisas de ställningstaganden som tagits fram sedan LOH trädde i kraft. Det följer även en beskrivning av hur Konkurrensverket har arbetat med olika kommunikationsinsatser samt resultatet av genomförda uppföljningar.

3.1 Vägledning genom ställningstaganden

Konkurrensverket har från den 1 november 2021 till den 31 oktober 2023 tagit fram sex ställningstaganden om hur myndigheten anser att LOH ska tolkas och tillämpas. Frågorna som besvarats har varit av mer generell karaktär än de frågor som besvaras inom ramen för enskilda tillsynsutredningar. Tre av fyra ställningstaganden handlar om förbudet mot sena betalningar i LOH. Det fjärde ställningstagandet rör ifall avtalsvillkor om handelsmetoder i sig kan utgöra en otillbörlig handelsmetod. Samtliga ställningstaganden finns i sin helhet publicerade på Konkurrensverkets webbplats.⁸ En sammanfattning återfinns i bilaga 2.

Innan Konkurrensverket fastställer och publicerar ett ställningstagande genomförs en konsultation genom vilken marknads aktörer får lämna synpunkter på ett utkast till ställningstagandet. Synpunkterna kan lämnas skriftligen eller muntligen vid ett möte som hålls i slutet av konsultationen. Dessa konsultationer är ett viktigt inslag i kvalitetsarbetet med ställningstagandena och har varit värdefulla för att få inspel rörande exempelvis otydligheter.

3.2 Kommunikation

I och med att LOH varit en ny marknadslagstiftning och ett nytt tillsynsområde för Konkurrensverket har kommunikation varit centralt i myndighetens arbete, inte minst för att uppnå den avhållande effekt som är syftet med lagen. Målet med kommunikationen är att bidra till en hög regelkännedom, vilket i sin tur förhoppningsvis bidrar till en hög regelefterlevnad. Vidare är kommunikationen ett verktyg för att bygga tillit till Konkurrensverkets arbete med LOH. Genom ökad tillit och kunskap kan det antas att fler tips och klagomål kommer att lämnas in samt att myndigheten får information om vad som behöver förtydligas med lagen.

---

⁸ Konkurrensverket "Ställningstaganden om otillbörliga handelsmetoder", hämtat 1 september 2023, <https://www.konkurrensverket.se/otillborliga-handelsmetoder/vagledning/stallningstaganden/>.

För att utveckla kommunikationen har Konkurrensverket under 2022 genomfört en analys av hur aktörerna i livsmedelskedjan vill ta emot information och vilken information som är viktig. Underlaget för analysen har varit en enkätundersökning och ett tjugotal djupintervjuer. Resultaten har medfört bland annat att digitala öppna hus om olika frågor rörande LOH hålls på regelbunden basis samt att publiceringen av nyhetsbrevet om otillbörliga handelsmetoder har fortsatt. Nedan redogörs kort för Konkurrensverkets centrala kommunikationsinsatser avseende otillbörliga handelsmetoder.

3.2.1 Informationsträffar

En av insatserna som Konkurrensverket har initierat sedan ikraftträdandet av LOH är regelbundna branschträffar som äger rum tre gånger per år, där aktörer från flera delar av livsmedelskedjan träffas. Vid träffarna har företrädare för primärproduktionen, livsmedelsindustrin, de större livsmedelskedjorna och livsmedelsbutiker deltagit. Vidare har Konkurrensverket haft möten med flera branschorganisationer och deltagit i informationsträffar med exempelvis Livsmedelsföretagen, Kött och Charkföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Dagligvaruleverantörernas förbund, Sveriges Bagerileverantörers förening, Kvarnföreningen, Föreningen Foder och Spannmål samt Fiskbranschens riksförbund. Konkurrensverket har även diskuterat otillbörliga handelsmetoder med andra myndigheter såsom Jordbruksverket och ett flertal länsstyrelser. Utöver det har Konkurrensverket besökt flera gårdar, livsmedelsproducenter och dagligvarubutiker.

3.2.2 Nyhetsbrevet

För att kunna ge adekvat information om LOH till aktörerna inom livsmedelskedjan har Konkurrensverket inrättat ett nyhetsbrev om otillbörliga handelsmetoder. Till och med den 31 oktober 2023 har 22 nyhetsbrev blivit publicerade. Genom nyhetsbrevet informerar Konkurrensverket om bland annat avslutade ärenden, ställningstaganden som är under konsultation, det internationella samarbetet och svar på frågor om hur LOH ska tillämpas. Nyhetsbrevet har tjänat som ett format där Konkurrensverket i vissa fall kunnat ge mer vägledning än vad som framgår av ett beslut i ett tillsynsärende eller i ett ställningstagande. Som exempel kan nämnas en artikel om värdefördelningsklausuler som publicerades i samband med att ett ärende skrevs av utan åtgärd.⁹

3.2.3 Webinarium och digitala öppna hus

Konkurrensverket anordnade ett längre webinarium om LOH ungefär ett år efter att lagen trädde i kraft. Under webinariet gick Konkurrensverket igenom myndighetens arbete under det gångna året och det hölls även en paneldiskussion om LOH:s påverkan på aktörer i olika delar av livsmedelskedjan. Konkurrensverket har för avsikt att genomföra motsvarande aktivitet i november 2023.

I december 2022 genomförde Konkurrensverket det första webinariet i en serie under namnet "digitalt öppet hus".

---

⁹ Konkurrensverket "Värdefördelningsklausuler kan utgöra undantag från förbudet mot sena betalningar", hämtad 1 september 2023, www.konkurrensverket.se/informationsmaterial/nyhetsarkiv/vardefordelningsklausuler-kan-utgora-undantag-fran-forbudet-mot-sena-betalningar/.

Syftet med digitalt öppet hus är att livsmedelskedjans aktörer och andra som arbetar med lagstiftningen ska kunna få lättillgänglig information om LOH från Konkurrensverket i form av interaktiva utbildningspass. Analysen från 2022 som ovan nämnts har visat att information i den här typen av format är något som aktörerna i livsmedelskedjan efterfrågar. Exempel på teman som behandlats under de digitala öppna husen är vilka avtal och produkter som omfattas av LOH samt hur förbudet mot sena betalningar ska förstås. Genom det digitala formatet ökar tillgängligheten samtidigt som kostnaderna för att delta kan hållas nere. Konkurrensverket har under sommaren 2023 utvärderat aktiviteten och beslutat att fortsätta hålla digitalt öppet hus.

3.3 Övriga aktiviteter

3.3.1 Marknadsstudie om lokala inköp

I flera av Konkurrensverkets kontakter med marknadsaktörer och i remissvar på genomförandeutredningen har det förts fram att en förväntad effekt av LOH är att lokala butiker inte kommer att våga köpa livsmedelsprodukter från mindre lokala leverantörer. Som skäl till detta har förts fram att till exempel butiksinnehavaren är rädd att göra fel eller att det blir en för stor administrativ börda. Det kan i sin tur påverka konkurrenskraften i den svenska livsmedelskedjan negativt. För att få mer information om detta genomförde Konkurrensverket en marknadsstudie för att närmare undersöka LOH:s effekt på de lokala inköpen. Ett 30-tal slumpmässigt utvalda lokala livsmedelsbutiker kontaktades, varav 15 av butikerna valde att delta i undersökningen. Genom undersökningen har Konkurrensverket fått viss kunskap om i vilken utsträckning inköp av lokalt producerade livsmedel påverkats av LOH.

Samtliga som svarade på undersökningen uppgav att de känner till lagen, men vissa verkade uppfatta lagen som krånglig och efterfrågade därför praktisk vägledning om hur regelverket ska tolkas och tillämpas. Omständigheten att det finns kännedom om lagen är positivt. Utifrån resultaten blev det tydligt att arbetet med kommunikationen dock är fortsatt viktigt, varför Konkurrensverket jobbar med att ständigt förbättra informations-spridningen kring lagen och att fler ska få förståelse för hur LOH kan påverka den egna verksamheten.

Lokala inköp sker hos så gott som alla respondenters butiker. Ungefär en tredjedel av de tillfrågade uppgav att de köper endast från ett fåtal lokala leverantörer. Övriga svarade att de har flera lokala leverantörer, alternativt uppgav de inte något antal. Konkurrensverket ser positivt på att butikerna ifråga fortsätter att handla av sina lokala leverantörer och att denna handel för de flesta inte påverkats av LOH. Majoriteten uppgav att lagen inte har haft någon större påverkan på hur stor del av inköpen som sker lokalt. Av det fåtal som svarade att lagen har påverkat deras inköp uppgav två att de lokala inköpen har ökat efter det att lagen trätt i kraft, medan en svarade att den minskat sina lokala inköp till följd av att lagen är krånglig och att det finns för lite vägledning.

Det är svårt att dra några större slutsatser av lagens framtida effekt på lokala inköp i och med att lagstiftningen är förhållandevis ny och utifrån att det rör sig om en liten andel livsmedelsbutiker som blivit tillfrågade om detta. Det finns alltså vissa indikationer på att lagen inte påverkat lokala inköp i någon större omfattning, åtminstone inte bland de butiker som tillfrågats.

3.3.2 Granskning av offentliga inköparens kännedom om LOH

Syftet med granskningen var att kontrollera regelefterlevnad och regelkännedom gällande LOH bland offentliga aktörer som agerar köpare på jordbruks- och livsmedelsmarknaderna. Ett ytterligare syfte var att nå ut med information om lagen och Konkurrensverkets arbete till offentliga aktörer. Dessa aktörer är inflytelserika inköpare på jordbruks- och livsmedelsmarknaderna.

Granskningen gick till på så sätt att Konkurrensverket ställde skriftliga frågor till 15 offentliga organisationer om vilken kännedom de har om LOH samt om de har genomfört förändringar i sina organisationer med anledning av lagen. De fick även svara på hur villkoren för betaltider och avbeställningar ser ut. Orsaken till att Konkurrensverket ställde frågor om just dessa förbud enligt LOH är att sena betaltider och avbeställningar har upplevts som särskilt problematiska; sena betaltider försämrar leverantörers likviditet och sena avbeställningar kan leda till att leverantörer måste kassera sent avbokade ordrar. De var frivilligt att svara på skrivelsen.

De flesta av respondenterna uppgav att de har kunskap om lagen. Generellt var betaltider tydligt reglerat i de granskade avtalen och det fanns inte några indikationer på överträdelser om detta. Vad gäller villkor om sena avbeställningar var de mer otydligt reglerade och i många fall stod inte något om avbeställningar i avtalen.

Utifrån svaren, och framför allt mot bakgrund av otydligheterna i de granskade avtalen vad gäller villkoren om avbeställningar, anser Konkurrensverket att det framkommit brister hos offentliga aktörer vad gäller kunskapen om LOH. Det är också förhållandevis få tillfrågade som valt att svara på skrivelsen. Konkurrensverket kommer att mot denna bakgrund vidta ytterligare åtgärder för att förbättra kännedomen om LOH hos offentliga aktörer för att på så sätt bidra till förhöjd efterlevnad av lagen. Exempel på insatser som redan vidtagits är att Konkurrensverket talat om otillbörliga handelsmetoder för offentliga inköpare, samverkat med Sveriges kommuner och regioner samt haft flera digitala öppna hus där offentliga inköpare kan ställa frågor och få information om LOH.

3.3.3 Internationellt samarbete

Som ett led i det internationella arbetet tog Konkurrensverket initiativ till den första nordiska konferensen om otillbörliga handelsmetoder som kom att hållas i maj 2022. Vid konferensen deltog medarbetare från tillsynsmyndigheterna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Konferensen syftade till att utbyta erfarenheter mellan länderna och att lägga grund för framtida samarbete.

Härutöver har Konkurrensverket varit aktivt i det europeiska samarbetet för tillsynsmyndigheter över otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan, det så kallade Unfair Trading Practices Enforcement Network (UTPEN). Konkurrensverket deltog vid det första mötet på handläggarnivå i juni 2022 och vid det första mötet på generaldirektörsnivå i september 2022. Vidare har Konkurrensverket varit aktivt i de expertgruppsmöten som startades under hösten 2022.

Bilagor – avslutade och pågående tillsynsärenden

Nedan följer beskrivningar av de ärenden som avslutats under mellan den 1 november 2021 och den 31 oktober 2023 samt en kortfattad beskrivning av pågående ärenden. Beslut i de avslutade ärendena finns tillgängliga på Konkurrensverkets webbplats.¹⁰ Ärendena är sorterade utifrån det förbud som i huvudsak utretts inom ramen för ärendet.

Bilaga 1 – Avslutande tillsynsärenden

Förbudet mot sena betalningar

Potatisbranschen – utan åtgärd

Konkurrensverket initierade utredningen efter ett tips om att ett företag verksamt inom potatisbranschen tillämpade betaltider som var i strid med förbudet i LOH mot sena betalningar. Företaget är en aktör som köper in bland annat potatis direkt från odlare för att sedan sälja vidare till andra aktörer i livsmedelskedjan. Konkurrensverkets utredning visade att de betaltider som företaget tillämpar är förenliga med LOH. Konkurrensverket skrev därför av ärendet.¹¹

Potatisbranschen – utan åtgärd

Konkurrensverket initierade utredningen efter ett tips om att ett annat företag verksamt inom potatisbranschen tillämpade betaltider som var i strid med förbudet i LOH mot sena betalningar. Företaget är en aktör som köper in bland annat potatis direkt från odlare för att sedan sälja vidare till andra aktörer i livsmedelskedjan. Av utredningen framkom att det var köparen som fastställde priset för den aktuella varan och att det rörde sig om så kallade enstaka leveranser. Detta medförde att betaltiden som längst fick uppgå till 30 dagar från leveransdagen.

Konkurrensverket gjorde vissa principiella uttalanden i ärendet, bland annat att det saknar betydelse vad benämningen på betalningsperiodens första dag är i avtalet. Det viktiga är istället hur betalningsperioden tillämpas i praktiken. Vad gäller omständigheterna i ärendet uppgav köparen att betalningsperioden börjar löpa från rensningsdagen av den levererade produkten. Rensningsdagen och leveransdagen var samma dag. Utifrån utredningen blev det alltså klarlagt att de betaltider som företaget tillämpar i praktiken är förenliga med LOH. Konkurrensverket skrev därför av ärendet.¹²

Dagligvarukedja – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Konkurrensverket utredde rutinerna som en dagligvarukedjas centrala inköpsorganisation tillämpade för beräkning av betalningsdagar utifrån fakturor som leverantörer automatiskt skickar in via köparens så kallade EDI-system¹³.

---

¹⁰ Konkurrensverket, "Diarium", hämtat 8 mars 2023, <https://www.konkurrensverket.se/diarium/>.

¹¹ Konkurrensverket, dnr 671/2021.

¹² Konkurrensverket, dnr 672/2021.

¹³ EDI står för Electronic Data Interchange.

Enligt det inkomna tipset behandlades en faktura som inkom till EDI-systemet efter en viss tidpunkt på eftermiddagen som om den kom in dagen efter. Detta kunde påverka antalet betaldagar och därför strida mot förbudet mot sena betalningar.

Konkurrensverket skrev av ärendet efter att köparen ändrade sina rutiner och därigenom säkerställt att leverantörer får betalt inom 30 dagar oavsett när under dagen en faktura kommer in till köparen.¹⁴

Köpare av spannmål direkt från lantbrukare – utan åtgärd

Konkurrensverket initierade ärendet efter att ha fått in ett tips inkommit om att en köpare av spannmål tillämpar betalningsvillkor i strid med LOH inom ramen för sin kontraktsodling av fröer. Efter att köparen förtydligat och justerat de villkor som omfattades av utredningen avslutade Konkurrensverket ärendet. I avskrivningsbeslutet finns principiella uttalanden om räckvidden av undantaget mot sena betalningar i 8 § LOH när så kallade värdefördelningsklausuler¹⁵ tillämpas. Konkurrensverket konstaterade att en del av den betalning som köparen erlägger till leverantörer kan ske senare än 30 dagar förutsatt att den delen av betalningen omfattas av undantaget i 8 § LOH om värdefördelningsklausuler.¹⁶

Frukt och grönsaker – ingripande genom sanktionsavgift

Ärendet är det första där Konkurrensverket ingripit genom en sanktionsavgift. Konkurrensverket initierade ärendet efter att ha fått in ett tips om att ett företag verksamt i frukt- och grönsaksbranschen tillämpar betaltider i strid med förbudet mot sena betalningar i LOH. Konkurrensverkets utredning visade att företaget brutit mot förbudet mot sena betalningar efter att vid ett flertal tillfällen betalat leverantörer senare än de betaltider som gäller enligt LOH. Konkurrensverkets beslutade därför att ingripa genom en sanktionsavgift om 5 000 000 kronor.

I ärendet ger Konkurrensverket vägledning kring hur verket anser att en sanktionsavgift ska beräknas. Konkurrensverkets beslut har emellertid inte vunnit laga kraft den 1 november 2023 och kan komma att överklagas och därefter bli föremål för domstolsprövning.

Förbudet mot sena avbeställningar

Huddinge kommun – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Utredningen avsåg frågan om ifall Huddinge kommun tillämpade avbeställningstider i strid med LOH. Konkurrensverket kunde utifrån vad som framkom av utredningen konstatera att kommunen inte gjort några sena avbeställningar och skrev av ärendet efter det att kommunen ändrat i de avtal som granskades.¹⁷

---

¹⁴ Konkurrensverket, dnr 32/2022.

¹⁵ För en genomgång av det aktuella undantaget, se informationsmaterial på Konkurrensverkets webbplats.

¹⁶ Konkurrensverket, dnr 3/2022.

¹⁷ Konkurrensverket, dnr 275/2022.

Söderhamns kommun – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Utredningen avsåg frågan om ifall Söderhamns kommun tillämpade betal- och avbeställningstider i strid med LOH. Genom utredningen kunde Konkurrensverket konstatera att kommunen inte gjort några sena avbeställningar och att det inte heller fanns indikationer på någon överträdelse av förbudet mot sena betalningar. Konkurrensverket skrev av ärendet efter det att kommunen ändrat relevanta delar i de avtal som granskades.¹⁸

Skellefteå kommun – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Utredningen avsåg frågan om ifall Skellefteå kommun tillämpade avbeställningstider i strid med LOH. Konkurrensverket kunde utifrån vad som framkom av utredningen konstatera att kommunen inte gjort några sena avbeställningar och skrev av ärendet efter det att kommunen ändrat i de avtal som granskades.¹⁹

Piteå kommun – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Utredningen avsåg frågan om ifall Piteå kommun tillämpade avbeställningstider i strid med LOH. Konkurrensverket kunde genom utredningen konstatera att kommunen inte gjort några sena avbeställningar och skrev av ärendet efter det att kommunen ändrat relevanta delar i de avtal som granskades.²⁰

Ystads kommun – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Utredningen avsåg frågan om ifall Ystads kommun tillämpade avbeställningstider i strid med LOH. Konkurrensverket kunde genom utredningen konstatera att kommunen inte gjort några sena avbeställningar och skrev av ärendet efter det att kommunen åtagit sig att ändra relevanta delar i de avtal som granskades.²¹

Färgelanda kommun – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Utredningen avsåg frågan om ifall Färgelanda kommun tillämpade avbeställningstider i strid med LOH samt ifall kommunens avtal innehöll bestämmelser som stred mot förbudet mot ensidiga ändringar. Konkurrensverket kunde i utredningen konstatera att kommunen inte gjort några sena avbeställningar eller att utredningen visade på andra överträdelser. Konkurrensverket skrev av ärendet efter det att kommunen åtagit sig att ändra i de avtal som granskades.²²

Polismyndigheten – utan åtgärd

Konkurrensverket utredde om en sen avbeställning av ett julbord som Polismyndigheten gjorde i december 2021 strider med LOH. Utifrån vad som framkom av utredningen kunde Konkurrensverket konstatera att det aktuella avtalet inte omfattades av lagens tillämpningsområde. Beställningen av julbord och det efterföljande avtalet innehöll både tjänsteinslag som tillhandahållande av lokaler och service, såväl som livsmedelsinslag i form av själva maten på julbordet. Mot denna bakgrund skrevs ärendet av.

---

¹⁸ Konkurrensverket, dnr 277/2022.

¹⁹ Konkurrensverket, dnr 290/2022.

²⁰ Konkurrensverket, dnr 558/2022.

²¹ Konkurrensverket, dnr 559/2022.

²² Konkurrensverket, dnr 676/2022.

I avskrivningsbeslutet gjorde Konkurrensverket principiella uttalanden om vilka typer av avtal som omfattas av LOH. I detta fall konstaterade Konkurrensverket att inslaget av jordbruks- och livsmedelsprodukter inte utgjorde den övervägande delen av innehållet i avtalet, varför det aktuella avtalet inte omfattades av LOH. Därigenom var inte heller förbudet mot sena avbeställningar eller någon annan bestämmelse i LOH tillämplig.²³

Söderköpings kommun – avslutat med hänsyn till ändrat beteende

Konkurrensverket initierade utredningen efter att ha granskat Söderköpings kommuns offentliga upphandlingar av livsmedel genom att kontrollera underlag i en annonsdatabas. Utredningen tog sikte på frågan om ifall kommunen agerat i strid med förbudet mot sena avbeställningar. Konkurrensverket konstaterade att utredningen inte visat att kommunen gjort några sena avbeställningar och skrev av ärendet efter att kommunen åtagit sig att ändra i de avtal som granskades.²⁴

Förbudet mot ensidiga ändringar

Köpare av ägg från lantbrukare – utan åtgärd

Efter att ha fått ett tips utredde Konkurrensverket om en köpare av ägg ensidigt ändrat villkoren för pris och betalning gentemot sina leverantörer, som i detta fall var lantbrukare. Detta skulle kunna strida mot förbudet mot att köpare ensidigt genomdriva en ändring av avtalsvillkor. Köparen köpte direkt från lantbrukare, packade om äggen och sålde både till dagligvaruhandeln och livsmedelsindustrin där äggen används i förädlingen av livsmedel. Av utredningen framgick bland annat att det är köparen som fastställer priset och självständigt kan höja eller sänka priset gentemot äggproducenterna beroende på marknadsutvecklingen. Konkurrensverket skrev av ärendet efter att ha kunnat konstatera att utredningen inte visat att köparen ensidigt genomdrivit en ändring av priset.²⁵

Dagligvarukedja – utan åtgärd

Efter att ha fått in ett klagomål initierade Konkurrensverket en utredning om ifall köparen, som är en dagligvarukedja, ensidigt genomdrivit en ändring av avtalsvillkor i fråga om betalning genom att tvinga klaganden i egenskap av leverantör att fakturera via köparens EDI-system. Utredningen visade att köparen inte genomdrivit en ändring av det relevanta avtalsvillkoret i den mening som avses i förbudet i 5 § första stycket 3 LOH.

I utredningen aktualiserades även frågan om uttagandet av en avgift för att fakturera via köparens EDI-system aktualiserade förbudet mot att ta betalt för något som saknar koppling till leverantörens försäljning enligt 5 § första stycket 5 LOH. Utredningen visade inte att köparen tog betalt för något som saknar koppling till leverantörens försäljning på ett sådant sätt som avses i bestämmelsen.

Då Konkurrensverket kunde konstatera att utredningen inte visat en överträdelse av vare sig 5 § första stycket 3 LOH eller 5 § första stycket 5 LOH skrevs ärendet av.²⁶

---

²³ Konkurrensverket, dnr 16/2022.

²⁴ Konkurrensverket, dnr 675/2022.

²⁵ Konkurrensverket, dnr 739/2022.

²⁶ Konkurrensverket, dnr 578/2022.

Förbudet mot att ta betalt för försämring och förlust

Dagligvarukedja – utan åtgärd

Konkurrensverket utredde frågan om ifall en dagligvarukedja bröt mot lagen genom att fakturera leverantörer för postens "samarbetsavtal". Enligt tipset till Konkurrensverket avsåg den aktuella faktureringen så kallad krossersättning och fakturerades på ett sätt som stred mot förbudet mot att ta betalt för försämring och förlust som uppkommit i köparens lokaler.

Konkurrensverket kunde i utredningen konstatera att köparen upphört att kräva leverantörer på den aktuella ersättningen i samband med att lagen trädde i kraft. Vidare uppgav köparen att den aktuella metoden inte skulle tillämpas i framtiden. Mot denna bakgrund skrev Konkurrensverket av ärendet.²⁷

Dagligvarukedja – utan åtgärd

Konkurrensverket utredde om en dagligvarukedja bröt mot LOH genom att ta betalt för försämring och förlust som uppstår i köparens lokaler efter att den köprättsliga risken gått över till köparen. Ärendet påbörjades efter att Konkurrensverket fått ett anonymt tips. I ärendet granskade Konkurrensverkets dagligvarukedjans villkor och rutiner för reklamationer. Utifrån vad som framkom i utredningen skrev Konkurrensverket av ärendet. I denna bedömning vägde Konkurrensverket bland annat in att dagligvarukedjan gör en individuell bedömning av vilka reklamationer som ska tas vidare till leverantörer och endast skickar krav på ersättning om defekten anses bero på leverantörens fel.²⁸

Gråa listans förbud

Dagligvarukedja – utan åtgärd

Utredningen avsåg frågan om ifall en dagligvarukedjas modell för leverantörsfinansiering av marknadsföring kunde strida mot förbudet i 12 § första stycket 4 LOH om att kräva betalning av leverantören för marknadsföring. Ärendet är det första avslutade ärendet som rör tillämpningen av bestämmelserna i gråa listan. Konkurrensverket avslutade ärendet utan ingripande.

I ärendet bedömde Konkurrensverket inledningsvis att det var fråga om betalning för köparens marknadsföring i lagens bemärkelse och att villkoren var klart och tydligt formulerade i den mening som avses i 12 § första stycket 4 LOH. Konkurrensverket konstaterade därefter att bestämmelsen i 12 § första stycket 4 LOH inte innehåller något uttryckligt krav på att köparens marknadsföring måste avse just leverantörens produkter för att vara tillåten; bestämmelsen tar sikte på leverantörens finansiering av köparens marknadsföring av jordbruks- och livsmedelsprodukter generellt. Frågan om utformningen och föremålet för marknadsföringen är en förhandlingsfråga mellan köparen och leverantören.

---

²⁷ Konkurrensverket, dnr 48/2022.

²⁸ Konkurrensverket, dnr 273/2022.

Slutligen förklarade Konkurrensverket att leverantörer under vissa förutsättningar enligt 13 § LOH har rätt att på begäran erhålla en skriftlig beräkning av betalningar per enhet eller en sammanlagda betalning samt en kostnadsberäkning med tillhörande underlag.²⁹

Bilaga 2 – Pågående tillsynsärenden

Den 31 oktober 2023 hade Konkurrensverket 10 pågående tillsynsärenden avseende otillbörliga handelsmetoder. Ärendena rörde framför allt förbudet mot sena betalningar eller att ta betalt för försämring och förlust som sker eller uppkommer efter att den köprättsliga risken övergått till köparen, när försämringen eller förlusten inte beror på köparen. I ett par ärenden utreddes även frågan om kommersiella repressalier. I ett ärende utreddes utförsäljningar av inneliggande lager i samband med sortimentsrevidering och hur detta förhåller sig till gråa listans bestämmelser om rabatter samt svara listans förbud mot att kräva betalning av leverantörer av sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning. I de fall ärendet rörde en specifik produkttyp handlade det om potatis samt frukt och grönsaker. Nedan redovisas de pågående utredningarna per den 31 oktober 2023.

Dagligvarukedja – ersättningskrav baserat på inneliggande lager i samband med förhandlingsfönster

Efter att ha fått in ett tips utreder Konkurrensverket en dagligvarukedja som i samband med sortimentsrevidering fakturerar leverantören för halva värdet av inneliggande lager hos köparen. Ersättningskravet utreds utifrån förbudet mot att ta betalt för något som inte har koppling till leverantörens försäljning alternativt och förbudet mot att ensidigt genomdriva en ändring av avtalsvillkor i fråga om pris.³⁰

Köpare av bland annat rotfrukter direkt från lantbrukare – sena betalningar

Efter att ha fått ett tips utreder Konkurrensverket om en köpare av bland annat potatis och rotfrukter har tillämpat betaltider i strid med förbudet mot sena betalningar. Köparen förädlar produkterna som köps från odlare och lantbrukare och säljer dessa till bland annat dagligvaruhandeln.³¹

Förädlare av potatis – sena betalningar

Konkurrensverket initierade utredningen efter att ha fått in ett tips om att en förädlare av potatis betalat senare än 30 dagar till kontraktsodlare av utsädespotatis för stärkelsepotatisodling. I ärendet uppkommer bland annat frågan om när ett pris kan anses vara fastställt.³²

Dagligvarubutik – ta betalt för försämring och förlust

Efter att ha fått ett tips utreder Konkurrensverket om en dagligvarubutik tagit betalt för försämring och förlust som sker eller uppkommer efter det att den köprättsliga risken övergått till köparen, när försämringen eller förlusten inte beror på köparen.³³

---

³⁰ Konkurrensverket, dnr 376/2022.

³¹ Konkurrensverket, dnr 672/2022.

³² Konkurrensverket, dnr 78/2023.

³³ Konkurrensverket, dnr 343/2023.

Dagligvarubutik – ta betalt för försämring och förlust

Efter att ha fått ett tips utreder Konkurrensverket om en dagligvarubutik tagit betalt för försämring och förlust som sker eller uppkommer efter att den köprättsliga risken övergått till köparen, när försämringen eller förlusten inte beror på köparen.³⁴

Dagligvarubutik – ta betalt för försämring och förlust

Efter att ha fått ett tips utreder Konkurrensverket om en dagligvarubutik tagit betalt för försämring och förlust som sker eller uppkommer efter att den köprättsliga risken övergått till köparen, när försämringen eller förlusten inte beror på köparen.³⁵

Dagligvarubutik – ta betalt för försämring och förlust

Efter att ha fått ett tips utreder Konkurrensverket om en dagligvarubutik tagit betalt för försämring och förlust som sker eller uppkommer efter att den köprättsliga risken övergått till köparen, när försämringen eller förlusten inte beror på köparen. Inom ramen för ärendet utreds även den så kallade brödmodellen och modellens tillämpningsområde.³⁶

Dagligvarukedja – kräva betalning för sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning

Utredningen avsåg frågan om ifall en dagligvarukedja krävt betalt för sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning, ensidigt genomdrivit en ändring av villkoren i ett avtalat samt vidtagit eller hotat om att vidta kommersiella repressalier.³⁷

Dagligvarukedja – kommersiella repressalier

Konkurrensverket initierade utredningen efter att ha fått in flera tips om kommersiella repressalier. Dessa skulle enligt tipset bestå av att leverantörens produkter avlistas, tillfälligt eller tillsvidare, från dagligvarukedjans sortiment till följd av att leverantörerna inte kommer överens om vissa villkor med en så kallad inköpsallians som dagligvarukedjan är ansluten till.³⁸

Köpare av bland annat frukt och grönt – sena betalningar

Efter att ha fått ett tips utreder Konkurrensverket om en köpare av bland annat frukt och grönt har tillämpat betaltider i strid med förbudet mot sena betalningar. Köparen distribuerar produkterna till olika sorters köparen.³⁹

---

³⁴ Konkurrensverket, dnr 344/2023.

³⁵ Konkurrensverket, dnr 345/2023.

³⁶ Konkurrensverket, dnr 347/2023.

³⁷ Konkurrensverket, dnr 150/2023.

³⁸ Konkurrensverket, dnr 593/2023.

³⁹ Konkurrensverket, dnr 594/2023.

Bilaga 3 – Konkurrensverkets ställningstaganden

Konkurrensverkets ställningstagande om tobaksliknande produkter och definitionen av livsmedel enligt LOH (2021:2)

I det första ställningstagandet behandlade Konkurrensverket frågan om ifall snusliknande produkter omfattas av LOH utifrån definitionen av livsmedel enligt lagen. Bedömningen har betydelse för vilka köp som omfattas av lagens bestämmelser. Anledningen till att Konkurrensverket valde att analysera just snusliknande produkter var bland annat på grund av att det rådde viss osäkerhet på marknaden om vad som gäller och att det inte fanns tydliga svar i de befintliga rättskällorna. Konkurrensverkets bedömning var och är att snusliknande produkter, till exempel nikotinpåsar, inte är livsmedel i lagens bemärkelse och att köp av denna typ av produkter därför inte omfattas av lagen.⁴⁰

Konkurrensverkets ställningstagande om avtalade handelsmetoder kan utgöra en överträdelse av LOH (2022:1)

Bakgrunden till ställningstagandet var att Konkurrensverket fått frågor om otillbörliga handelsmetoder enligt LOH tar sikte på endast faktiskt handlande eller om även avtalsvillkor i strid med lagen, i fall där faktisk handling inte vidtagits, skulle kunna utgöra otillbörliga handelsmetoder.

Enligt Konkurrensverkets mening kan det utgöra en överträdelse av LOH att avtala om metoder som är i strid med lagen, även om någon faktisk handling utifrån avtalsvillkoret inte vidtagits. Köpare bör därför justera sina avtal så att avtalsbestämmelserna är förenliga med LOH.⁴¹

Konkurrensverkets ställningstagande om vissa finansieringslösningar avseende leverantörens fakturor är förenliga med LOH (2022:3)

Bakgrunden till ställningstagandet är att Konkurrensverket fått frågor om olika typer av finansieringslösningar gällande leverantörsfakturor, såsom leverantörskedjefinansiering (eng. *supply chain finance*, SCF), är förenliga med förbuden i LOH. Konkurrensverket har också fått frågan om det är förenligt med LOH att den avtalade betaltiden mot leverantör vid användande av en sådan köparinitierad finansieringslösning infaller senare än 30 dagar från de tidpunkter som anges i 6 och 7 §§ LOH.⁴²

Konkurrensverkets bedömning är att användningen av köparinitierad fakturafinansiering, där leverantören snabbt får betalt av någon annan än köparen i utbyte mot en finansieringskostnad, inte i sig innebär att köparen använder en otillbörlig handelsmetod enligt LOH.

De enskilda villkoren vid sådan fakturafinansiering som köparen tillhandahåller genom tredje part måste enligt Konkurrensverkets bedömning vara utformade i enlighet med LOH:s bestämmelser för att köparen inte ska tillämpa en handelsmetod i strid med lagen. Detta medför bland annat att betaltiderna, gällande både faktisk och avtalad betalning till leverantörer, inte får vara längre än 30 dagar. Avgifter kan tas ut av leverantörer i den mån de ger ett motsvarande mervärde i form av tidigare betalning.

---

⁴⁰ Konkurrensverket, "Ställningstagande 2022:1", publicerat 21 december 2021.

⁴¹ Konkurrensverket, "Ställningstagande 2022:1", publicerat 7 april 2022.

⁴² Konkurrensverket, "Ställningstagande 2022:3", publicerat 7 juli 2022.

Konkurrensverkets ställningstagande om när en köpare anses ha betalat inom 30 dagar (2023:1)

Konkurrensverket har fått frågor om hur 5 § första stycket 1 LOH ska tolkas, närmare bestämt om regeln innebär ett krav på att leverantören ska ha mottagit betalning senast dag 30 efter den tidpunkt som anges i 6 eller 7 § LOH eller om det är tillräckligt att köparen har lämnat ett betalningsuppdrag till en betalningsförmedlare vid denna tidpunkt. Frågan har ställts mot bakgrund av bland annat att det kan förekomma extra överföringsdagar i samband med vissa transaktioner, särskilt vad gäller internationella betalningar.

Enligt Konkurrensverkets bedömning innebär bestämmelsen att betalningen senast under dag 30 ska vara leverantören eller den leverantören anvisar tillhanda.⁴³

Konkurrensverkets ställningstagande om betalningsperioder som löper ut en lördag, söndag eller annan helgdag (2023:2)

Bakgrunden till ställningstagandet är att Konkurrensverket fått frågor om vad som händer om sista betaldag enligt LOH infaller på en lördag, söndag eller annan helgdag. En fråga härom har varit om den så kallade söndagsregeln i lagen (1930:173) om lagstadgad tid är tillämplig.

Konkurrensverket konstaterar i ställningstagandet att lagen om lagstadgad tid och söndagsregeln inte är tillämplig på betaltiderna enligt LOH. Anledningen till detta är att LOH:s tidsfrister, vilka följer av UTP-direktivet, styrs av Rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1182/71 av den 3 juni 1971 om regler för bestämning av perioder, datum och frister. Vad som utgör en helgdag följer av lagen (1989:256) om allmänna helgdagar. Mot denna bakgrund förlängs tidsfristen för betalning till utgången av nästkommande arbetsdags sista timme om den sista dagen i en betalningsperiod enligt 5 § första stycket 1 LOH infaller på en lördag, söndag eller annan helgdag. Med arbetsdag avses alla dagar utom lördagar, söndagar eller andra helgdagar, vilket innebär att begreppet har samma innebörd som vardag.⁴⁴

---

⁴³ Konkurrensverket, "Ställningstagande 2023:1", publicerat 15 februari 2023.

⁴⁴ Konkurrensverket, "Ställningstagande 2023:2", publicerad 15 februari 2023.

Adress 103 85 Stockholm
Telefon 08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se